

Statsråden

Stortingets transport- og kommunikasjonskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2051-

23. oktober 2023

Dokument 8:12 S (2023-2024) om å avvise avgift på bompengebrikke

Jeg viser til brev av 10. oktober 2023, der transport- og kommunikasjonskomiteen ber om Samferdselsdepartementets vurdering av forslag i Dokument 8:12 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud og Himanshu Gulati, om å avvise avgift for bompengebrikke. Representantene fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppheve tidligere godkjenning av å la bomselskapene innføre avgift på bombrikkeabonnement.»

Før bompengereformen fra 2015 var det bompengeselskapene selv som inngikk brukeravtaler med bilistene om betaling av bompenger med bruk av elektronisk brikke, og bompengeselskapene tok dermed en kredittrisiko overfor hverandre. Som en del av bompengereformen ble det derfor besluttet at denne utstederrollen skulle skilles ut fra bompengeselskapene. Bompengereformen ble gjennomført under forrige regjering, og mens Ketil Solvik-Olsen var samferdselsminister, jf. bl.a. Meld. St. 25 (2014-2015) På rett vei – Reformen i veisektoren og Prop. 1 S (2014-2015).

Et viktig element i bompengereformen var altså at det skulle etableres et tydelig skille mellom bompengeinnkreving og utstedervirksomhet, der utstedervirksomheten ble skilt ut som egne selvstendig selskap med egen økonomi og ansatte. Ifølge Meld. St. 25 ville dette føre til flere fordeler:

- Økt brukervennlighet ved å tilrettelegge for økt bruksområde for avtalen og/eller brikken
- En rendyrket utstederfunksjon, som en egen forretningsmessig virksomhet (i stedet for fortsatt å være en integrert del av bompengeselskapenes virksomhet)

- Lavere kostnader pga. færre brikkeutstedere, redusert kompleksitet i det bompengetekniske sentralsystemet mv.

Flere private utstederselskap har nå etablert seg i det nye kommersielle markedet for utstedertjenester i Norge. Utstedervirksomheten reguleres i forskrift 14. desember 2018 nr. 1918 om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (utstederforskriften). Forskriften fastsetter plikter og rettigheter for bompengeselskaper, ferjeselskaper, utstedere og brukere. Forskriften balanserer ulike hensyn, herunder effektivitet, brukervennlighet, rettførdig konkurranse og mulighet for kontroll.

Utstederne mottar en godtgjørelse fra bompengeselskapene for innkrevingstjenesten, slik det også var tidligere mens utstederfunksjonen var en integrert del av bompengeselskapenes virksomhet. Størrelsen på godtgjørelsen fremforhandles *ikke* av partene, men fastsettes av Samferdselsdepartementet. Utstederen har i dag rett til 1.75 pst. av netto akseptert transaksjonsbeløp mellom utsteder og bompengeselskapene. Ut over godtgjørelsen har utstederne en svært begrenset adgang til å ta betalt for selve innkrevingstjenesten. Utstederforskriften gir imidlertid en snever adgang for utstedere til å ilegge gebyrer for andre tilleggskostnader. Disse er opplistet i § 19, og omfatter blant annet gebyrer knyttet til utstedelse og erstatning av elektronisk brikke. Handlingsrommet til utstederne er begrenset, fordi gebyrene kun skal dekke kostnadene ved administrasjon og betaling for brikken.

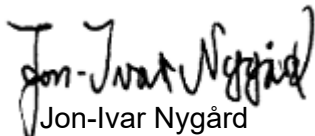
Tidligere har det vært en praksis med krav om et depositum for utstedelse av betalingsbrikke. Utstederselskapet Flyt erstattet våren 2023 ordningen med et depositum for AutoPASS-brikken, med en ordning der deres kunder betaler en fast pris per måned. Selskapet Fremtind Service har varslet at de vil gjøre det samme med virkning fra 1. november. Denne utviklingen har jeg fulgt nøye, også for å sikre at dette månedsgebyret ikke blir en «unødig ekstra byrde for husholdningene», som følge av Solbergregjeringens kommersialisering av utstedermarkedet. Det var også grunnen til at jeg allerede i mai i år ba Statens vegvesen om å følge nøye med på konsekvensene av at enkelte utstederselskap går bort fra ordningen med depositum for AutoPASS-brikke og over til en ordning med månedsgebyr. Jeg vet at Statens vegvesen har fulgt utviklingen nøye, og jeg vil også understreke at det ikke er riktig at Statens vegvesen innledningsvis vurderte det slik at månedlige brikkegebyr ikke var tillatt etter utstederforskriften. Det Statens vegvesen ga uttrykk for, i forbindelse med en konkret brukerhenvendelse, var at det var uklart om forskriften åpnet for et månedlig gebyr i stedet for et engangsgebyr. Direktoratet har imidlertid konkludert med at utstederforskriften § 19 *ikke* er til hinder for at det kan ilegges et månedlig gebyr, blant annet under henvisning til utstedernes rolle etter bompengereformen.

Det er ikke nytt at innkreving med betalingsbrikke har en kostnad. Før bompengereformen ble kostnadene knyttet til slik innkreving dekket direkte av bompengeselskapene – med bompenger. Utskilling av utstederrollen, og en utvikling der enkelte utstedere innfører en månedspris for brikken, synliggjør nå disse kostnadene i en ny form. På dette området er det adgang for utstederne å konkurrere på pris, og om kundene. Dette er i tråd med bompengereformens mål om at utstederne skal drive forretningsmessig virksomhet, noe de

også kan gjøre på andre områder. Det er viktig å presisere at det gebyret som utstederne tar, ikke går til bompengeselskapene, slik som stortingsrepresentantene synes å legge til grunn for sitt forslag. Dette er altså ikke å regne som bompenger – det er utstederne som kommersielle aktører som mottar gebyret, som betaling for en tjeneste.

Når det gjelder representantenes forslag om å avvise avgift for bombrikkeabonnement, kan jeg opplyse om at jeg har initiert et arbeid med å vurdere endringer i utstederforskriften, slik at adgangen til å ilegge et månedlig gebyr begrenses. Statens vegvesen har fått i oppdrag å vurdere saken og behov for endringer i forskriften. Det må ses på både økonomiske og administrative konsekvenser av slike eventuelle endringer. Når Statens vegvesen er ferdig med sitt arbeid, vil Samferdselsdepartementet gjøre sin vurdering av saken. Et eventuelt forslag om endringer i utstederforskriften for å begrense utstedernes adgang til å ilegge månedsgebyr, vil bli sendt på offentlig høring.

Med hilsen

Jon-Ivar Nygård